

Kultura | Talijanski reporter Mario Boccia u Zagrebu je izložio fascinantne fotografije građanskog otpora snimljene u opkoljenom Sarajevu

I pod opsadom Sarajlije su išli u kazalište, prodavali cvijeće... životom su prkosili ratu

Maja Car

Svi oni koji su posjetili zagrebačku izložbu talijanskog fotoreportera Marija Boccie, otvorenu u ponedjeljak u Talijanskom institutu za kulturu, bili su potreseni. Fotoreporter s dugim stažem bilježenja ratnih sukoba kao dopisnik dnevnika Il Manifesto izvještavao je iz Sarajeva, Beograda, Prištine i Bagdada, radeći dvadeset godina na ratištima i u zonama siromaštva diljem Europe, Afrike, Latinske Amerike i Bliskog istoka. U Zagrebu je sada, trideset godina kasnije, na izložbi "Sarajevo 1992. – 1996. – najduža opsada" izložio fotografije koje je snimio u opkoljenom Sarajevu u kojem je boravio, iz njega za opsade izlazio na nemoguće načine i opet mu se vraćao dvadesetak puta. Izložene fotografije sve su crno-bijele, skloniji je, kazao mi je, takvom izričaju jer je uvjeren da boja može odvratiti pozornost od snimljenih subjekata, a iako su ratne, na njima nema ranjenih ni izravnih sukoba – Boccia je fotografirao Sarajlije, njihov prkos i građanski otpor ratu. Najjači prikaz toga je njegova fotografija djevojke Bojane koja trči tijekom granatiranja, kazao je Boccia, ne iz straha, ona trči iz bijesa.

– To što smo oboje bili izloženi napadu, ne stavlja nas u istu poziciju. Njezin bijes mogao sam slutiti, no ne i dijeliti. Pucaju na njezin grad, njezine navike, njezin život. Ja se brinem za volontere i plaćen sam. Dio njezina bijesa zasigurno je bio usmjeren i prema meni jer sam ukradio intimnost te trke – kazao je Boccia. Upravo ta fotografija obilježila je rat u Sarajevu.

Vaše fotografije ne prikazuju samo razaranje nego i "običan" život. Kako ste u tim ekstremnim uvjetima odlučivali što ne fotografirati? U trenutku okidanja izbor je uvijek instinktivan, određen kulturom, savješću i onim što jesi. Naknadno mogu reći da mi je temeljno važno uvijek bilo ne slijediti tržišnu logiku, uvijek sam izbor fotografija ostavljao sebi, a ne redakcijama i uredništvima, tako sam zadržao vlastitu autonomiju. Zato nisam snimao samo ratne fotografije, već prije svega fotografije civilnog otpora ratu.

Što vas je u svakodnevnici Sarajlija pod opsadom najviše fasciniralo? Briga o kvaliteti života. Sarajke su se, čak i tijekom opsade, nastavile šmin-

MARIO BOCCIA

OSOBNJA PRIČA Fotografiju je osobno važna fotografija djevojčice Anele, koju je snimio 1993. s majkom i medvjedićem kojeg joj je darovao. Bio je to početak prijateljstva koje je trajalo tijekom cijele opsade, no majka je nažalost poginula od jedne od posljednjih granata koja je pala u njihovu kvartu

JOSIP MIKAČIĆ/PIXSELL

MARIO BOCCIA (sasvim desno) s kolegama na otvorenju zagrebačke izložbe. Sve izložene fotografije, više desetaka njih, su crno-bijele, kaže, jer smatra da boja odvlači pozornost od subjekta

kati, ljudi su nastavili odlaziti u kazalište, učiti, išlo se u školu, nastavili su prodavati cvijeće – ukratko, Sarajlije su nastavili s aktivnostima koje se u uvjetima opsade čine naizgled suvišnim, ali koje životu daju smisao.

Postoji li neka fotografija s ove izložbe koja za vas ima posebno snažnu osobnu priču, a koja se ne vidi na prvi pogled?

Susret s malom Anelom i njezinom mamom. Na fotografiji mala Anela drži plišanog medvjedića kojeg sam ima o u autu i kojeg sam joj darovao. To je bio početak našeg odnosa koji je trajao sve godine opsade. Nažalost, majka nije preživjela – poginula je od jedne od posljednjih granata koje su pale u njihovu kvartu.

Izložba "Sarajevo 1992. – 1996. – najduža opsada" u Talijanskom institutu za kulturu u Zagrebu traje do kraja lipnja

Često se kaže da fotografija može biti voajerska. Kako ste balansirali između uloge promatrača (novinara) i suosjećajnog ljudskog bića dok su ljudi oko vas patili?

Za mene svaki ljudski odnos počinje pogledom, pogledi su razlog zašto sam se odlučio baviti ovim poslom. Fotografija je za mene izgovor za upoznavanje ljudi, a ne za izražavanje samoga sebe. Ipak, ravnoteža o kojoj govorite teško se pronalazi i mora se osvještavati i usvajati svaki dan.

Radili ste na mnogim ratištima, od Sarajeva do Bagdada. Postoji li nešto što je specifično samo za duh Sarajeva, što niste sreli nigdje drugdje?

Ono što me posebno pogodilo konkretno u Sarajevu jest da se radilo o ratu između ljudi s kojima nisam imao kulturnih razlika, za razliku od udaljenijih mjesta poput Bliskog istoka ili Afrike.

Vjerujete li i danas, nakon 30 godina, da fotografija može utjecati na promjenu svijesti ili su slike rata danas postale samo "buka" u medijima?

Prisiljen sam u to vjerovati, pogotovo zbog onih koji dolaze nakon nas. No, nažalost, svjedočimo krvavim ratovima uživo i bez nekih velikih reakcija javnosti. Veliki masovni pokreti protiv ratova, kojima sam za života svjedočio i u kojima sam sudjelovao, danas su sve rjeđi.

Kako se osjećate gledajući ove crno-bijele prizore danas u Zagrebu? Djeluju li vam te uspomene kao da su iz drugog života?

Ne, još su uvijek žive i vrlo su aktualne s obzirom na sve što se upravo događa u svijetu.

Što biste voljeli da mlađe generacije ponesu sa sobom nakon što vide ovu izložbu?

Moralnu i političku obvezu da se učini sve kako se nešto slično nikada više ne bi ponovilo. "Da se nikad, nikome i nigdje više ne ponovi", kao što piše na mramoru u Potočarima (Srebrenica).

Što vam je danas u fotografskom fokusu?

Bavim se uglavnom sređivanjem svog fotografskog arhiva i fotografiranjem svoje djece.

EX3

WORLD TOUR
ZADAR 2026

15/16 SVIBNJA

KOŠARKAŠKI SPEKTAKL
U ZADRU

ULAZ SLOBODAN
GLAZBENI LINEUP

1. BABY LASAGNA
2. TBF
3. VOJKO V

8. - 10. SVIBNJA

X TERRA

CROATIA
MALI LOŠINJ